

разом з Міністерством економіки та з проблем європейської інтеграції України для працівників економічних управлінь облдержадміністрацій. Він виявив наступне:

- низький, на відміну від європейських, рівень знань про ЄС;
- слабку матеріальну базу, що потребує нового технічного оснащення і значних витрат матеріалів;
- тотожність (чи подібність) результатів тренінгу. Успішність вітчизняних спеціалістів за результатами тестів відрізняється не більше, ніж на 15—20 %, хоча і диференціюється на регіональному рівні.

Наведені вище аргументи дозволяють зробити наступні висновки:

1. При започаткуванні магістерської програми «Європейська інтеграція» на факультеті міжнародної економіки та менеджменту КНЕУ доцільно використати саме таку модель викладання.

2. Технічне оснащення навчального процесу має бути доведено до європейського з метою досягнення еквівалентного з них рівня.

3. При підготовці викладачів (тренерів), які працюватимуть із магістрантами цього напрямку слід також використовувати тренінгові модель навчання з відповідною науковою спеціалізацією за його фахом.

В. Г. Чужикова, канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології

КОНВЕРГЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ МОДЕЛЕЙ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Проблема конвергенції (зближення) європейських освітніх систем особливо рельєфно проявила себе на рубежі 70-х — 80-х рр., коли розпочався процес посилення європейської інтеграції та створення спільного ринку. Проте, структуризація кваліфікаційних рівнів та ієрархічних освітніх моделей розпочалася дещо пізніше, наприкінці 80-х — початку 90-х років. Саме у цей період найбільш актуальними стали наступні проблеми:

- уніфікація та стандартизація навчальних планів та програм;
- ідентифікація дипломів про освіту;
- визначення фахових рівнів кваліфікації науковців та професорсько-викладацького складу університетів;
- формування єдиної системи оцінки знань, умінь та навичок випускників університетів.

Європейська освітня модель захопила практично всі країни Європи і знайшла як своїх прибічників, так і супротивників, які стверджували, що не слід руйнувати історичні надбання німецької, французької, британської, європейської освіти. Аналогічної думки дотримувалися і в Євросоюзі, які розробили дієвий механізм реального зближення з потужним фінансуванням пріоритетних освітніх програм. Найбільш вагомими із них є SOCRATES TA LEONARDO, які вступили в силу у січні 1995 року. Перша програма сприяла реалізації співробітництва між освітніми закладами, де передбачено створення фондів для студентів, які бажали навчатися поза межами їх власних країн. Майже 55 % бюджету витрачалося на вищу освіту, 10 % — на шкільну, решта — на «горизонтальні дії», куди входить викладання мов, відкритість, обміни, зближення програм.

Програма LEONARDO була зорієнтована на професійну освіту, проте у XXI столітті до неї було приєднано розробку та впровадження інновацій у сфері освіти, підтримка розвитку мовних навичок професійної діяльності.

Сучасна Європейська система зближення є високодиверсифікаційною. Так, протягом 2000—2004 рр. було виділено з бюджету Європейського союзу 3 млрд євро для сприяння освіті, професійному навчанню та молодіжним програмам серед них: 1,4 млрд для другої стадії програми SOCRATES (посилення європейських вимірів освітніх рівнів, співробітництво, знищення перепон співробітництва та заохочення інновацій, 1 млрд для другої стадії LEONARDO та 600 млн для програми «Молодь для Європи». Для Центральної та країн Східної Європи було реалізовано програму TEMPUS (посилення міжуніверситетського співробітництва).

Бажання України стати дієвим учасником Болонського процесу в цілому з розумінням сприймається у більшості країн Європейського союзу. Проте, на нашу думку, з огляду на вище наведені факти, не може зводитись лиш до уніфікації навчальних планів та програм, стандартизації оціночної шкали та кваліфікаційних рівнів, а також створення єдиної моделі, оцінки знань, умінь, навичок. Цей процес є більш глибоким і передбачає: диверсифікацію фінансування обмінів, стажування спільних наукових розробок, і що дуже важливо — імплементацію освітніх інновацій, адже всім відомо, що в умовах збільшення інформаційних джерел використання середньої системи «лекція-семінар» втратила не тільки привабливість для викладача, але й суттєво знижує ефективність здобуття нової інформації, а відтак і конкурентноздатності окремих вищих навчальних закладів.